

RENESSANS TA'LIM UNIVERSITETI

FILOLOGIYA VA TARIX FAKULTETI

“IJTIMOIY-SIYOSIY FANLAR” KAFEDRASI

Z.M.Xidirov, U.Xo‘jaqulov, M.Ulug‘ova

**“XALQARO HUQUQ” FANIDAN KURS ISHLARINI TAYYORLASH BO‘YICHA
USLUBIY KO‘RSATMA**

Toshkent-2024

Mazkur uslubiy ko‘rsatmada kurs ishini yozish uchun tavsiya va ko‘rsatmalar berilgan. Barcha oliy ta’lim talabalari uchun mo‘ljallangan

Tuzuvchi:

y.f.n., dotsent Z.M.Xidirov, U.Xo‘jaqulov, M.Ulug‘ova

Taqrizchi:

Sh.Shazamanov - Renessans ta’lim universiteti, ijtimoiy-siyosiy fanlar kafedrası, siyosiy fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsenti

Filologiya va tarix fakulteti “Ijtimoiy-siyosiy fanlar” kafedrasining 2024-yil “23” oktabrdagi 6-sonli majlisida muhokama qilingan.

Uslubiy ko‘rsatma Renessans ta’lim universiteti Kengashining 2024-yil “26” oktabrdagi 2-sonli qaroriga muvofiq o‘quv jarayoniga tatbiq etish uchun tavsiya etilgan.

MUNDARIJA

I. KIRISH	4
II. KURS ISHI YOZISHGA TAYYORGARLIK	4
2.1. Kurs ishi mavzusini tanlash	4
2.2. Kurs ishi bo'yicha umumiy ko'rsatmalar.....	5
2.3. Kurs ishi rejasini tuzish	6
2.4. Kurs ishi bo'yicha tadqiqot materiallarini yig'ish va tahlil qilish	6
2.5. Kurs ishi tuzilishi	7
III. KURS ISHIGA QO'YILGAN ASOSIY TALABLAR	7
3.1. Kurs ishining hajmi va formati	7
3.2. Kurs ishining tarkibi.....	9
3.3. Titul varag'i.....	9
3.4. Reja.....	9
3.5. Kirish.....	10
3.6. Asosiy qism	11
3.7. Xulosa va takliflar	11
3.8. Foydalanilgan adabiyotlar	12
3.9. Ilovalar <u>ro'yxati</u>	12
3.10. Kurs ishiga qo'yilgan talablar	12
IV. ILMIY-NAZARIY ADABIYOTLARDAN FOYDALANISH	13
V. AMALIY MA'LUMOTLARNI YIG'ISH VA QAYTA ISHLASH	14
VI. KURS ISHIGA RAHBARLIK QILISH	14
VII. KURS ISHI HIMOYASI	15
VIII. KURS ISHINI BAHOLASH	16
ILOVALAR	21

I. KIRISH

Kurs ishi ta'lim turining oliy ta'lim bosqichida o'quv jarayonining tarkibiy qismi bo'lib, talabani ilmiy adabiyotlardan, normativ hujjatlar va manbalardan mustaqil ravishda yondashib foydalanishga o'rgatadigan o'qitish shakllaridan biri hisoblanadi.

Kurs ishi talabalarning u yoki bu fan bo'yicha, qolaversa, tanlangan mavzu doirasida o'z nazariy bilimlarini mustaqil kengaytirishga, chuqur o'rganishga va fikrlashiga yordam beradi, uni kelajakda ilm va fanga bo'lgan qiziqishini oshiradi, mustaqil ishlashga o'rgatadi

Shuning uchun ham kurs ishining o'quv rejasiga majburiy o'quv shakli sifatida kiritilganligi bejiz emas.

Kurs ishi oliy ta'limning bakalavr yo'nalishdagi o'quv rejaga kiritilgan bo'lib, joriy o'quv yili tugallanadigan u yoki bu kurs (fan) bo'yicha yoziladi. Talabaning o'quv va tadqiqot xarakteridagi asosiy ijodiy ishi kurs ishidir. Kurs ishi - talabalarning ma'lum mutaxassislik bo'yicha o'quv rejasidagi asosiy fanlardan mustaqil tayyorlagan tadqiqot ishi hisoblanib bitiruv malakaviy ishni yozish uchun tayyorgarlik bosqichi vazifasini o'taydi. Ma'lum bir fan bo'yicha kurs ishi (ilmiy rahbarlik fan o'qituvchisi tomonidan amalga oshiriladi) mutaxassislik bo'yicha kurs ishi (ilmiy rahbarlik mutaxassislik kafedra o'qituvchisi tomonidan amalga oshiriladi).

Ushbu qo'llanma kurs ishi to'g'risidagi umumiy ko'rsatmalar, mavzuni tanlashga va uni tayyorlashga ahamiyat berish, ish rejasini tuzish mavzuga doir manba va adabiyotlarni topish, yig'ilgan materiallarni tahliliy o'rganish va ularni ma'lum ko'rinishda tartibga solish, mavjud kamchiliklarni bartaraf etish va taqriz olish tartiblari, uni himoya qilish haqidagi fikr, ko'rsatmalar o'z ifodasini topgan.

O'ylaymizki mazkur qo'llanma talabalarning kurs ishi haqidagi tasavvurini kengaytirib, uni mazmunli va sifatli bajarishlarida nazariy va amaliy bilimlarni beradi.

II. KURS ISHI YOZISHGA TAYYORGARLIK

2.1. Kurs ishi mavzusini tanlash

Kurs ishi dolzarb mavzularga oid bulishi, kafedra professor - o'qituvchilari tomonidan tuzilib, kafedra majlisida muhokama qilinadi va tasdiqlanadi. Talabalar kafedrada mavjud bo'lgan kurs ishlari mavzulari ro'yxati bilan yaqindan tanishib chiqishlari va o'ziga ma'qul bo'lgan mavzuni tanlashi lozim. Albatta talaba tanlamoqchi bo'lgan mavzusi bo'yicha ushbu fandan ma'ruza yoki amaliyot darsini olib boruvchi o'qituvchilar bilan fikrlashgani maqsadga muvofiq. Sababi ba'zi hollarda talabaga oson va tushunarli bo'lib sezilgan mavzu murakkab bo'lishi ham mumkin (tegishli manbalarning kamligi yoki ilmiy adabiyotlarda mavzuning keng yoritilmaganligi va h.). Tanlangan mavzu kafedradagi maxsus kitobda qayd etilishi

zarur. Fan bo'yicha ma'ruza olib boruvchi professor yoki o'qituvchi talaba tanlagan mavzuni ro'yxatga oladi va kurs ishi yozilishini nazorat qiladi. Talaba kurs ishi bo'yicha kafedraga joriy o'quv yilining 1-yarim yilligida murojaat etsa va mavzuni tanlasa maqsadga muvofiq bo'ladi. Kurs ishi mavzusini tanlashda, uning ahamiyati, nazariy va amaliy materiallarni materiallar va yetarli darajada yangi masalalarni o'rganilishi, mavzu haqida umumiy tasavvurga ega bo'lishi, tekshiruv masalalari ham muhim muammoga ega. Mavzu juda keng masalalarga bag'ishlanmasligi kerak, qisqa masalalarni aniqlash bilan chegaralanmasligi kerak. Mavzu tanlashda shunga e'tibor qaratish kerakki, bu masalani o'rganishning bilmagan narsalarini bilib olish, kursning navbatdagi bo'limlarini o'rganishga yaqindan yordam berishi kerak. Talabalar uchta yoki to'rtta fandan yozadigan kurs ishining bir - biri bilan bog'langan bo'lishi talabaning o'zaro bog'langan masalalarini o'rganishga yordam beradi. Kurs ishi mavzusini tanlaganingizdan so'ng mavzuga oid savollar doirasi bilan tanishib, ma'ruza materiallarini jamlab chiqing. Fan bo'yicha o'quv dasturida ushbu mavzuni o'rganish uchun tavsiya etilgan adabiyotlar bilan qaytadan tanishib, ularni tahlil qiling va boshqa qo'shimcha adabiyotlardan foydalaning. Kurs ishi bo'yicha talabaga ilmiy rahbari tayinlash masalasi kafedra tomonidan hal etiladi.

2.2. Kurs ishi bo'yicha umumiy ko'rsatmalar

Kurs ishi o'quv rejasining tarkibiy qismi hisoblanar ekan, demak u ma'lum talab va qoidalarga rioya etilgan holda yozilishi hamda himoya etilishi lozim. Chunonchi bunday talab va qoidalar bilan talabalarni tanishtirish zarur bo'ladi (ayniqsa boshlang'ich kurs talabalarini). Kurs ishini yozishning o'ziga xos qanday xususiyatlari mavjud va u diplom (malakaviy bitiruv) yoki dissertatsiya ishlaridan qaysi jihatlari bilan farq qiladi degan savollarning tug'ilishi, bu tabiiy holdir. Kurs ishi talabalarning tegishli fan (mavzu) bo'yicha nazariy bilimlarini mustaqil ravishda mustahkamlashga qaratilgan faoliyati jarayonidir. Shuningdek bu faoliyat talabani kelajakda bitiruv malakaviy ishi hamda magistratura yo'nalishidagi (dissertatsiya) ishlarini bajarishga tayyorlaydi va uning tajribasini oshishiga yordam beradi.

Kurs ishi yozish qanday jarayon va u o'z ichiga qaysi bosqichlarni qamrab oladi ?

Bu jarayonni shartli ravishda quyidagicha bosqichlarga bo'lish mumkin:

- 1) Kurs ishini tanlamoqchi bo'lgan fanga ta'luqli kafedraga murojaat etiladi va talaba o'ziga ma'qul bo'lgan mavzuni tanlaydi (talaba mavzu tanlashda albatta kafedra o'qituvchilari bilan fikrlashgani ma'qul);
- 2) Tanlangan mavzu bo'yicha talaba taxminiy ish rejasini tuzadi va ilmiy rahbar etib tayinlangan o'qituvchisiga ko'rsatadi;
- 3) Mavzuga tegishli ilmiy adabiyotlar, maqola va ma'lumotlarni yig'adi va ularni o'rganadi, shuningdek adabiyotlar ro'yxatini shakllantiradi;
- 4) Manbalarni tahliliy o'rganish jarayonida mavzuga bog'liq muammoli jihatlarga alohida e'tibor qaratadi; Tuplangan materiallarni umumlashtiradi;

- 5) Tahliliy ish rejaga aniqlik kiritadi;
- 6) Kurs ishini belgilangan talab darajasida rasmiylashtiradi va kafedraga taqdim etadi (qayd qilish va taqriz olish uchun);
- 7) Kurs ishini himoya qiladi.

2.3. Kurs ishi rejasini tuzish

Kurs ishi rejasini tavsiya etilgan adabiyotlarni o'rganishdan keyin boshlanadi. Reja eng qisqa yozma matn hisoblanib, kurs ishi rejasini tuzish tavsiya qilingan adabiyotlarni o'rganib chiqilgandan keyin boshlanadi.

Reja:

- fikrlar ketma-ketligini o'zida mujassam etadi va umumlashtiradi;
- manba mazmunini xotirada tiklaydi;
- konspekt va tezislarni o'rnini bosadi;
- har xil turdagi yozishmalar, ma'ruza, xabarnoma, hisobot tuzishga yordam beradi;
- o'z-o'zini nazorat qilishni tezlashtiradi;
- e'tiborning bir nuqtada bo'lishligiga va mashg'ulotlarni rag'batlantirishga imkon beradi;
- yaxshi tanish matnning xotirada paydo bo'lishida foydalaniladi.

LEKIN: kurs ishi mazmunini yoritmaydi, faqat unga yo'nalish beradi va tuzilishini ko'rsatadi. Shuni nazarda tutish kerakki, rejadagi masalalar ko'payib ketmasin, rejada eng muhim masalalar o'z ifodasini topishi, rejada ko'zda tutilgan masalalar hozirgi zamon talablari bilan aloqador bo'lishi kerak. Reja tuzilganda ko'zda tutilgan masalalarni aniq ifoda qilishga harakat qilish kerak. Ayrim hollarda talaba tuzgan reja oldin ko'zda tutilgan masalalarni takrorlaydi. Masalan, uchinchi masala birinchi masalani, to'rtinchi masala ikkinchi masalani takrorlamasligi kerak.

2.4. Kurs ishi bo'yicha tadqiqot materiallarini yig'ish va tahlil qilish

Bu kurs ishini yozishda eng qiyin va vaqt talab qiladigan bosqichlardan biridir. Talaba katta hajmdagi me'yoriy- hujjatlari, huquqiy adabiyotlar: tadqiq etilayotgan masalalar bo'yicha normativ-huquqiy manbalar, olimlarning turli yondashuv va qarashlarini aks ettiruvchi monografiyalar va ilmiy maqolalar hamda tadqiqot jarayonida aniqlangan muammolarni hal etishning turli yo'llari bilan tanishishi kerak bo'ladi. Mavzuni to'liq ochib berish zarurati talabdan OTM kutubxonalari bilan cheklanib qolmasdan, shahar kutubxonalariga murojaat qilishni talab etadi. Kurs ishi mavzusi bilan mazmuni bog'liq bo'lgan manbalarning barcha turlari ko'rib chiqilishi lozim. Ishni o'rganilayotgan mavzu bo'yicha materialni o'z ichiga olgan darslik va qo'llanmalarining o'sha bob va bo'limlari mazmuniga batafsilroq kirish bilan boshlash kerak. Yaxshi bajarilgan kurs ishining qiymati, muallif

tomonidan olimlarning turli pozitsiyalarini tahlil qilishi, ular orasida muammoning mohiyatini aks ettiradigan va (yoki) ushbu masalani hal qilish bo'yicha o'z qarashlarini taklif qiladigan pozitsiyani aniqlashga harakat qilishida ifodalanadi. Shuning uchun o'quv materialini mazmuni bilan tanishish bilangina cheklanish maqsadga muvofiq emas, ayniqsa, o'quv materialini o'rganilayotgan muammoni dinamikasini tartibga solishdan orqada qoladi. Kurs ishi mavzusida tadqiqotda eng asosiy g'oyasi axborot va bibliografik nashrlarni o'rganish natijasida shakllanadi. Ilmiy, o'quv va boshqa adabiyotlarni bosqichma-bosqich o'rganish maqsadga muvofiqdir. O'qilgan materialning yozuvlari juda xilma-xil bo'lishi mumkin: oddiy yoki batafsil reja, tezislari, sitatlar. Ko'rib chiqilgan adabiyotning murakkabroq shakli konspektidir. Konspektlashning quyidagi usulini tavsiya qilamiz: daftar sahifasi vertikal chiziq bo'yicha ikkiga bo'linadi, o'qishning asosiy nuqtalari chap tomonda qayd qilinadi va o'z izohlaringiz o'ng tomonda amalga oshiriladi. O'qilgan materialingizni tahlil qilish natijasida paydo bo'lgan va shu bilan bir qatorda o'ylab topgan o'z fikrlaringiz yangi bilim olishning sintezi bo'lib xizmat qiladi. O'rganilayotgan manbalarni tizimlashtirish ularni tahlil qilish va umumlashtirish samaradorligini yanada oshirish imkonini beradi. Shaxsiy kompyuterdan foydalanish bu ish bosqichida bebaho yordam bo'lishi mumkin. Ushbu ishning natijasi o'rganilayotgan muammoni muhim bilish va asosiy nazariy hamda amaliy qoidalarni shakllantirishning mantiqiy qurilgan tizimi bo'lishi kerak.

2.5. Kurs ishi tuzilishi

Kurs ishining tuzilishi umumiy qoida sifatida o'rnatilgan kirish, asosiy bo'lim, xulosa, statistik ma'lumotlar, foydalanilgan adabiyotlar va ilovalardan tashkil topadi. Kurs ishining barcha qismlari bir biri bilan o'zaro bog'langan va mavzuni ochib berishga xizmat qilishi talab etiladi.

Mavzuga tegishli amaliy ma'lumotlarni to'plash, tartibga keltirish, tasniflash, tahlil qilish va umumlashtirish jarayonida kurs ishining rejasi takomillashtirilishi yoki uning yo'nalishi o'zgartirilishi mumkin.

III. KURS ISHIGA QO'YILGAN ASOSIY TALABLAR

3.1. Kurs ishining hajmi va formati

Kurs ishining umumiy hajmi kompyuterda yozilgan matnda o'rtacha 32-36 bet, qo'l yozmada 45-50 bet bo'lishi kerak.

Kurs ishi tuzilgan rejaga muvofiq alohida bandlarga, ya'ni paragraflarga bo'linadi. Bu bandlarning nomi qisqacha bo'lib, mavzuning mazmuniga mos tushishi va matnga muvofiq tarzda bosh harflar bilan yozilishi lozim. Betlar arab raqamlari bilan pastki qismning o'rtasida qo'yilishi kerak.

Kurs ishi A4 (210 x 297) formatli oq varaqning bir tomoniga 1,5 interval oraliqda, 14 shriftda yoziladi va uni yozish jarayonida quyidagi hoshiyalar o'lchamiga rioya qilinishi lozim:

Chap hoshiya — 30 mm. O'ng hoshiya — 15 mm. Pastki hoshiya -20 mm.

Yuqori hoshiya — 20 mm.

Ishda me'yoriy hujjatlar va orfografik qoidalar bo'yicha qabul qilingan shartli qisqartirishlar kiritishga ruxsat beriladi. Masalan: y.— yil, yy.— yillar, sh.k.— shu kabi, OTM – oliy ta'lim muassasasi, KHK – kasb-hunar kolleji va boshqalar.

Lekin mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi faniga oid, umuman, pedagogika sohasiga oid atamalar imkon qadar qisqartirilmasdan yoziladi. Ushbu holatni inobatga olib, kurs ishida qisqartma so'zlarni kamroq ishlatish tavsiya etiladi.

Kurs ishida ba'zi so'z birikmalari qayta-qayta kelishi ko'zda tutilsa, ushbu so'z birikmalarini birinchi yozilishida to'liq yozib, so'z birikmasi tugashi bilan qavs ochib, ushbu so'z birikmasini qisqartma ko'rinishini keltirish kerak. So'ng, ushbu so'z birikmasi qaytarilsa, qisqartma ko'rinishini yozish mumkin. Masalan, bilim, ko'nikma, malaka (BMK), pedagogik texnologiya (PT) va boshqalar.

Qismlarning nomlanishi bosh harf bilan yoziladi. Qism ichidagi nomlanishlar xatboshidan kichik harflar bilan yoziladi. Asosiy qism ichidagi savollarni sarlavhalarini yozishda bo'g'in ko'chirishga ruxsat berilmaydi. Sarlavha oxirida nuqta qo'yilmaydi. Sarlavhaning tagiga chizib yozishga ruxsat etilmaydi. Har bir sarlavhadan oldin arab raqami bilan raqamlar qo'yiladi va raqamdan so'ng nuqta qo'yiladi. Agarda savol ichida savollar keltirilsa, masalan, birinchi savol ichida bitta savol "1.1.", ikkita savol bo'lsa "1.2." shaklda yoziladi.

Kirish, xulosa, foydalanilgan adabiyotlar boshlanishida raqam qo'yilmaydi. Kurs ishining har bir qismi yangi betdan boshlanadi. Kirish, xulosa, foydalanilgan adabiyotlar va asosiy qism savollari bir xilda, varaqning yuqori qismining o'rtasiga yozish tavsiya etiladi. Barcha surat (grafik, chizma, diagramma, fotosurat)lar, "rasm" so'zi va bo'lim bo'yicha ketma-ket arab raqamlari bilan belgilanadi. Ilovalarda keltirilgan suratlar bundan mustasno. Surat raqami bo'lim va surat raqamidan iborat bo'lib, nuqta bilan ajratiladi, masalan "1.2-rasm" va izoh beruvchi yozuv pastga yoziladi. Raqamli materiallar jadval ko'rinishida rasmiylashtirilishi lozim. Har bir jadval sarlavhaga ega bo'lishi kerak. Sarlavha bosh harf bilan boshlanadi. Sarlavhani ostiga chizilmaydi. Jadvalning sarlavhasi uning yuqorisiga, o'rta-ga-yozilishi tavsiya etiladi. Jadval grafalarining sarlavhalari bosh harflar bilan, sarlavhachalar esa, agar ular sarlavha bilan bitta gapni tashkil etsa, kichik harflar bilan, agar ular mustaqil bo'lsa, katta harflar bilan boshlanishi kerak. Jadvalning bosh qismini diogal bo'yicha bo'lish mumkin emas. Ko'plab grafalarga ega bo'lgan jadvalni qismlarga bo'lish va bir qismni ikkinchi qismdan keyin joylashtirishga ruxsat etiladi. Bo'limlar doirasidagi jadvallar izchil, ketma-ket arab raqamlari bilan belgilanadi. Masalan: "1-jadval", "2-jadval" va h. Agar kurs ishida bitta jadval bo'lsa, u raqamlanmaydi va "jadval" so'zi yozilmaydi. Jadvalning biror qismi boshqa betga o'tganda, "jadval" so'zi va uning tartib raqami bir marta jadvalning birinchi qismi ustida ko'rsatilib, qolgan qismlar ustiga "davomi" degan so'z yoziladi. Matndagi manbalarga havola

("snoska") larni satr osti eslatmalarida keltirish lozim. Havola har bir betda arab raqamida ketma-ket tartib bilan keltirilishi lozim. Keyingi betda esa yana boshidan tartib bilan ilova qo'yilishi tavsiya qilinadi.

Havolalarni keltirish tartiblari:

- hujjat va ta'rifni tasdiqlash uchun iqtibos keltirganda;
- zamonaviy adabiyotlar va birlamchi manbalar bo'yicha iqtibos keltirganda;
- adabiyotlardan va boshqa manbalardan biror muammo, xulosa yoki takliflardan iqtibos keltirganda;
- davlat arboblari, olimlar va mutaxassislar fikrlaridan iqtibos keltirganda;
- statistik ma'lumotlar va to'plamlardan iqtibos keltirganda;
- me'yoriy-huquqiy hujjatlardan iqtibos keltirganda;
- bir betda iloji boricha 3 tadan ko'p iqtibos keltirish tavsiya qilinmaydi;

3.2. Kurs ishining tarkibi

Kurs ishining tarkibiy tuzilishi quyidagi qismlarni qamrab olishi lozim:

- titul varag'i
- reja
- kirish qismi
- asosiy qism
- xulosa va takliflar
- foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati
- ilovalar
- mundarija.

3.3. Titul varag'i

Titul varag'i qo'yidagilarni qamrab olishi kerak:

- ta'lim muassasasi, fakulteti va kafedra nomi;
- ta'lim yo'nalishi;
- talabanning to'liq ismi familiya, ismi sharifi;
- rahbarning ilmiy darajasi, ilmiy unvoni, lavozimi, familiya, ismi sharifi;
- "topshirish sanasi", "himoya sanasi", "baholash".
- kurs ishi yozilgan joy va yil.

3.4. Reja

Reja titul varag'idan keyin joylashtiriladi. Reja kurs ishining barcha sarlavhalarini o'z ichiga oladi va ular boshlanadigan sahifalarni ko'rsatadi. Rejadagi sarlavhalar kurs ishi matnidagi sarlavhalarni takrorlashi kerak.

3.5. Kirish

Kirish qismining hajmi 3-5 betdan oshmasligi lozim. Unda nazariy va amaliy jihatdan mavzuning dolzarbligi asoslanadi, maqsadlar shakllantiriladi va vazifalar belgilanadi, uning tadqiqotchanlik darajasi tushuntiriladi, tadqiqot obyekti va predmeti, ishning maqsadi va vazifalari, muammoning o'rganilganlik darajasi va kutilayotgan natijalar, tadqiqot uchun qo'llaniladigan metodlar belgilanadi.

Mavzuning dolzarbligi - kirish qismida talaba muammoning tadqiq etishning zaruriyati, muhimligi va ijtimoiy ahamiyatini ko'rsata olishi lozim. Mavzuning dolzarbligini yoritish barcha ilmiy ishlarda majburiy talabdir. Muallif mavzuni tanlagan ekan, uning ilmiy salohiyati va kasbiy tayyorgarligi, albatta, bu mavzuni ma'nosini tushunib etishi va uni zamon talabiga mosligi hamda ijtimoiy muhimligini baholay olishi kerak. Dolzarblikni yoritishda asossiz gaplar yozilmasligi kerak. Mavzuning dolzarbligining asosiy omillarini to'liq bir sahifada ko'rsatish yetarli bo'ladi.

Mavzuning o'rganilganlik darajasi - kurs ishining ushbu qismida mavzu kimlar tomonidan qaysi tomonlari o'rganilganligi, qaysi qismi o'rganilmaganligiga alohida urg'u beriladi.

Tadqiqot obyekti – bu muammoli vaziyatni yuzaga keltiradigan muayyan jarayon yoki hodisa, bu muammoning o'ziga xos tashuvchisi, tadqiqotchilik faoliyati yo'naltirilgan narsa.

Tadqiqot predmeti - obyektning aniq bir qismi bo'lib, uning ichida izlanish olib boriladi. Hodisalar, ularning ayrim tomonlari tadqiqot predmeti bo'lishi mumkin. Tadqiqot predmetini tadqiqotchi ilmiy izlanishlar natijasida tadqiqot obyekti haqida oladigan yangi ilmiy bilim sifatida belgilash mumkin.

Tadqiqot maqsadi - bu talaba o'z kurs ishini yakunlashda erishishni xohlagan pirovard natijadir. Muammo yechimi talaba ishining maqsadi sifatida ko'rib chiqiladi. Maqsad tadqiqotning xarakteri, borishi va vazifalarini belgilovchi o'ziga xos oxirgi sababdir. Shu asosda ish tuzilishining aniq maqsadga bo'ysundirilishi kerak bo'lgan mantiqiylik kelib chiqadi. Tadqiqot maqsadini ifodalashda ishlatiladigan iboralar va so'z birikmalari: «aniqlash...», «belgilash...», «asoslash...», «aniqlashtirish...», «ishlab chiqish...» .

Tadqiqot vazifalari - bu ilgari surilgan farazga muvofiq maqsadga erishish uchun yo'llar va vositalarning tanlanishidir. Vazifalarni maqsadga erishish uchun qilinishi zarur bo'lgan narsaning tasdiqlanishi shaklida ifodalash eng ma'qul variantidir. Vazifalarning qo'yilishi tadqiqot maqsadining kichik maqsadlarga bo'linishiga asoslanadi. Vazifalarning sanab o'tilishi unchalik murakkab bo'lmagan vazifalardan eng murakkab, ko'proq mehnat talab qiladigan vazifalarga tomon yurish tamoyili bo'yicha quriladi, ularning soni esa tadqiqotning teranligi bilan belgilanadi. Vazifalarni juda sinchiklab ifodalash zarur, chunki keyinchalik ular yechimlarining bayoni boblar mazmunini tashkil etadi. Boblar sarlavhalari

ayni shu vazifalar ifodalaridan hosil bo'ladi.

Tadqiqot metodlari - Metod (lotincha «metodos»-«yo'l») tadqiqot yo'li, nazariya, ta'limot deb tarjima qilinadi. Ilmiy tushuncha sifatida "metod" so'zi keng ma'noda muayyan maqsadga erishish yo'lini, tor ma'noda tabiat va ijtimoiy hayot hodisalari hamda qonuniyatlarini bilish maqsadida qandaydir vazifani hal etish usulini bildiradi. Kurs ishini yozishda maxsus metodlar foydalanilarki, ular yordamida ta'lim-tarbiya jarayoniga oid muhim faktlar, turli pedagogik vaziyatlar mohiyatlari, mexanizmlari, xususiyatlari o'rganiladi. Kurs ishining tadqiqot bosqichlari quyidagilardan iborat: ma'lumotlarni yig'ish, xulosalarni jamlash, tadqiqot bo'yicha miqdoriy tahlil o'rtacha miqdoriy raqamlarni aniqlash, xulosalarning to'g'riligini ta'minlovchi ma'lumotlarni yig'ish: (buning uchun turli xil metodlar qo'llaniladi), ta'lim-tarbiya jarayoniga oid ishchi farazni ilgari surish, uni nazariy va amaliy jihatdan sinovdan o'tkazish maxsus metodikasini ishlab chiqarish va boshqalar. Mutaxassislik fanlardan kurs ishi yozishda asosan quyidagi pedagogikaning ilmiy tadqiqot metodlaridan foydalaniladi: adabiyotlar va arxiv materiallarini o'rganish, kuzatish, suhbat, so'rov, test, eksperiment va h.k. Kirish yakunida kurs ishining tuzilishini ochib berish, ya'ni uning tarkibiy elementlari ro'yxatini berish maqsadga muvofiqdir. Kirish qismida tadqiqot muammosi bo'yicha biron-bir kategoriyaning mazmuni va ta'rifi bo'lmasligi kerak, bularning barchasi asosiy qismdagi bob va paragraflarda o'z aksini kerak. Kirish hajmi 2-3 sahifadan oshmasligi kerak.

3.6. Asosiy qism

Asosiy qism faqat paragraflar yoki boblar va uning ichida paragraflar shaklida tasniflanishi mumkin. Bu qism kurs ishining umumiy hajmining taxminan 80-85 foizini tashkil qilishi kerak. Kurs ishining asosiy qismi paragraflarda berilishi va paragraflar soni kamida besh yoki oltita bo'lishi lozim.

Asosiy qismda mavzuning asosiy nazariy va metodik masalalari ko'rib chiqiladi, statistik ma'lumotlar tahlili natijalari ochib beriladi.

3.7. Xulosa va takliflar

Kurs ishining xulosa va takliflar qismi 3-6 bet atrofida bo'lib, unda talaba ilmiy tadqiqotning xulosa va takliflarini bayon etadi.

Kurs ishining bu qismi asosiy qismda to'plangan ilmiy ma'lumotlarning sintezi bo'lgan yakunlovchi qismi hisoblanadi. Xulosa olingan natijalarni mantiqan izchil taqdim etish va ularning umumiy maqsad va aniq vazifalarga kirishishda belgilangan va shakllantirilgan holda tuziladi. Mohiyatan xulosa kurs ishining har bir bob oxirida muallif tuzgan xulosalarning tahlili va sintezidir. Ayrim hollarda bu mavzu bo'yicha keyingi tadqiqotlarning yo'llari, uning shakl va usullari hamda bo'lajak tadqiqotchilar hal etishi lozim bo'lgan aniq vazifalarni birinchi navbatda ko'rsatib o'tish lozim. Xulosa muallif tomonidan bajarilgan tadqiqot ishining qiymatini oshiradigan amaliy takliflarni o'z ichiga olishi mumkin. Mazkur takliflar

tadqiqot materiallariga asoslangan va kurs ishida muallif tomonidan taqdim etilgan bo'lishi kerak.

Kurs ishining oxirida mavzuga taalluqli so'zlarning (20-30 ta) izohli ma'nosi berilishi maqsadga muvofiq.

3.8. Foydalanilgan adabiyotlar

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati kurs ishi matnida havola qilingan barcha ilmiy va boshqa nashrlar ro'yxatidan iborat bo'lishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati quyidagi uch qismdan iborat bo'ladi:

- normativ-huquqiy hujjatlar va metodologik ahamiyatga molik nashrlar;
- monografiya, ilmiy maqola, patent, ilmiy to'plamlar;
- foydalanilgan boshqa adabiyotlar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati alifbo, sistematik yoki matnda havola qilinishi ketma-ketligi tarzida keltiriladi.

Kurs ishida foydalanilmagan va havola qilinmagan adabiyotlarni ro'yxatga kiritishga yo'l qo'yilmaydi.

Kurs ishida foydalangan materiallar manbai, uning muallifi va nomi to'liq ko'rsatilishi lozim.

3.9. Ilovalar ro'yxati

Ilovalarda asosiy matnda o'qishni qiyinlashtiradigan jadvallar, grafiklar, hujjatlar nusxalari, diagrammalar keltiriladi va raqamlanadi. Talaba tomonidan nashr etilgan ishlar ham ilovada berilishi mumkin.

Kurs ishining asosiy matnida mavzuni ochib berishga qaratilgan va to'g'ri tuzib chiqilgan jadvallar, grafiklar, rasmlar, slayd diagrammalar va boshqa zaruriy materiallar keltirilishi lozim. Sahifaning atroflariga bezakli chiziqlar qilinishi mumkin.

Mundarijada kurs ishining barcha qismlari, ya'ni kirish, bob yoki bo'limlar, paragraflar, xulosa, foydalanilgan adabiyotlar, ilovalar joylashgan sahifa raqamlari bilan birgalikda keltiriladi.

3.10. Kurs ishiga qo'yilgan talablar

Kurs ishlari o'quv jarayoni olib borilayotgan tilda yoziladi. Kurs ishi imlo xatolarsiz, ravon tushunarli tilda yozilishi, jumla va gaplar aniq ifodalanishi, ular o'zaro bog'liq bo'lishi va bir-birini to'ldirib turishi kerak. Unda keltirilayotgan statistik ma'lumotlar faqatgina ko'rgazma (illyustratsiya) vazifasini o'tab qolmasdan, xulosalar chiqarish va ularni isboti uchun xizmat qilishi lozim. Kurs ishida keltirilgan barcha asoslar va ma'lumotlarning aniqligi va haqiqiyliги uchun uning muallifi javobgardir.

Kurs ishi talaba tomonidan mustaqil ravishda shaxsan bajarilishi shart.

Talaba tomonidan turli xil manbalardan dalillar, statistik ma'lumotlar, turli mualliflarning fikrlaridan iqtiboslar keltirish to'g'ri va ilmiy ma'lumotlari bilan ta'minlangan bo'lishi kerak.

Kurs ishida ilmiy-ma'lumotlarga sayqal berish nashr etishga tayyorlanayotgan ilmiy ishlar talablariga javob berishi kerak.

Kurs ishini yozish jarayonida talaba shu sohada mavjud bo'lgan va o'zi foydalangan boshqa ilmiy tadqiqotlar, ilmiy maqolalar, ma'lumotnomalardan dalillar keltirishi zarur.

Ilmiy-ma'lumotlarga sayqal berish davomida talaba quyidagi shartlarga rioya qilishi lozim:

- kurs ishini yozish davomida foydalanilgan adabiyotlar va boshqa manbalardan dalil keltirish bir xil tartibda yoritilishi kerak;
- matnda foydalanilgan manbalar sahifa ostida izoh (snoska) tarzida aniq va to'liq keltirilishi, ya'ni muallif va adabiyotning nomi, nashriyoti, yili va beti keltirilishi kerak;
- sahifa ostidagi izoh tarzidagi yozuvda vaqtli nashrlar, kitoblar, maqolalar nomi qo'shtirnoqqa olinmaydi;
- sahifa ostidagi izoh (snoska) intervalda 10 shriftda yozilishi lozim;
- kurs ishlari yozish jarayonida foydalanilgan adabiyot va ilmiy manbalar soni mavzuni ochib beradigan darajada bo'lishi zarur.

IV.ILMIY-NAZARIY ADABIYOTLARDAN FOYDALANISH

Kurs ishini sifatli bajarishning muhim shartlaridan biri tanlab olingan mavzu bo'yicha mavjud maxsus adabiyotlarni chuqur o'rganish hisoblanadi.

Bunda ko'rib chiqilayotgan savollarga tegishli rasmiy ma'lumotlarni, ilmiy asarlarni, darsliklarni, ilmiy maqolalar to'plamlarini, gazeta maqolalarini, ilmiy anjumanlar materiallarini, statistik ma'lumotlarni o'rganib chiqish zarur.

Adabiyotlarni o'rganish jarayonida asosiy e'tiborni birinchi navbatda maqola yoki kitobning kurs ishi bilan to'g'ridan-to'g'ri bog'liq bo'lgan qismlariga, ya'ni bob va paragraflarga qaratish kerak. Shu bilan birga kurs ishini yozish jarayonida zarur savollarni tushirib qoldirmaslik maqsadida har bir o'rganilayotgan adabiyotni boshidan oxirigacha ko'z yugurtirib chiqish lozim.

Adabiyotlarni o'qish va o'rganish jarayonida kurs ishi bilan bog'liq bo'lgan savollardan parcha ko'chirib olish zarur. Har bir parchada uning manbasi va manbadagi sahifasi ko'rsatilishi kerak. Adabiyotlar bilan tanishish jarayonida muallif o'z xulosalarini isbotlash uchun foydalangan tahlilning texnik usullarini, ya'ni jadvallar, shakllar, statistik ma'lumotlarni guruhlariga bo'lish va boshqalarni yozib qo'yish zarur, chunki ulardan ba'zi birlaridan kurs ishini yozish davomida foydalanish mumkin.

O'rganilayotgan adabiyotlardan ko'chirib olinayotgan parchalarni alohida qog'ozning faqat bir tomoniga, yozuv uchun hoshiya qoldirgan holda yozish maqsadga muvofiqdir. Adabiyotlar bilan tanishish jarayonida vujudga kelgan g'oyalarni shu holda yoq yozib qo'yish maqsadga muvofiqdir.

Kurs ishi rejasidagi har bir qismiga doir materiallar alohida-alohida ajratilishi talaba uchun qulaylik yaratadi.

Manbalardan olingan fikrlar, ma'lumotlar, jadval va chizmalar (snoska tarzida) asoslanishi shart.

Kurs ishini talab darajasida yozish uchun ko'p miqdordagi adabiyotni ko'rib chiqish va o'rganish talab qilinganligi sababli parchalar shaklida to'plangan ma'lumotlarni tartibga solish lozim. Shuningdek, yig'ilgan ma'lumotlarni har bir paragraf ichida yoritiladigan savollar bo'yicha ham tartibga solish maqsadga muvofiqdir.

Agar adabiyotlar manbalari bilan ishlash talaba tomonidan vijdonan amalga oshirilsa, u qaysi savollar bo'yicha qanday amaliy ma'lumotlar to'plash kerakligini va bu ma'lumotlarni qaysi yo'nalishda qayta ishlash va tahlil qilish kerakligini yaxshi biladi.

Soha yo'nalishiga tegishli barcha materiallarni internet sahifalaridan izlab topish, ma'lumotlar to'plash ham mumkin. Bunda ilmiy ma'lumotlarni (chet el manbaalaridan) olish uchun albatta chet tilini (ayniqsa ingliz tilini) bilish talab qilinadi. Unda sohani Respublika va rivojlangan mamlakatlar miqyosida rivojlanish tendentsiyasi, soha ishlab chiqarishini asosiy ko'rsatkichlari, sohani rivojlanish istiqbollari va sohani dunyo darajasidagi texnik, texnologik, iqtisodiy to'liq bilishi, ilmiy muammolar ro'yxati belgilab olish kerak.

V. AMALIY MA'LUMOTLARNI YIG'ISH VA QAYTA ISHLASH

Amaliy ma'lumotlarni yig'ishda tadqiqot ob'ektining hisobotlari, ilmiy-amaliy anjumanlar materiallari, sotsiologik tadqiqotlardan foydalaniladi. Bundan tashqari tanlangan mavzu bo'yicha mustaqil sotsiologik tadqiqotlar, kuzatishlar, so'roq o'tkazish ham mumkin. Turli ko'rsatkichlarning dinamikasini tahlil qilish uchun kerakli ma'lumotlarni yig'ish talab qilinadi.

Yig'ilgan ma'lumotlarni alohida bo'limlar va paragraflar bo'yicha taqsimlash maqsadga muvofiqdir. Shundan keyin ularni har bir bo'lim va paragraflarning maqsadi va vazifalariga mos ravishda qayta ishlashga kirishish lozim.

VI. KURS ISHIGA RAHBARLIK QILISH

Kurs ishiga umumiy metodik rahbarlik ilmiy rahbar tomonidan amalga oshiriladi. Ilmiy rahbarning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

— kurs ishi yozish bo'yicha uslubiy ko'rsatmani har bir talabaga berish;

- kurs ishi yozish bo'yicha vazifa berish;
- talabaga kurs ishi tuzilishi va rejasini ishlab chiqishda yordam berish;
- talabaga mavzu bo'yicha asosiy va qo'shimcha adabiyotlarni, ma'lumotlarni tanlashda yordam berish;
- talaba bilan birgalikda tadqiqot ob'ekti va doirasini, ob'ekt faoliyatini o'rganish, ma'lumotlar yig'ish va ularni tahlil qilish metodlarini aniqlash.

Ilmiy rahbar talaba tashabbusini turli yo'llar bilan rivojlantirishga va mustaqil ilmiy tadqiqot ishini amalga oshirishiga yordam beradi. Ilmiy rahbarning kurs ishi yozish masalasi bo'yicha maslahatlar berishi ilmiy rahbar tomonidan belgilangan va kafedra tomonidan tasdiqlangan jadval asosida o'z muddatida olib boriladi.

Ilmiy rahbar, unga taqdim qilingan kurs ishini tekshirib, o'z mulohazalarini bildiradi va ishni qaysi yo'nalishda o'zgartirish va to'ldirish kerakligi to'g'risida maslahat beradi.

Yozib tugatilgan kurs ishi belgilangan muddatda ilmiy rahbarga topshiriladi. Ilmiy rahbar kurs ishini tekshirib chiqadi va uni himoyaga ruxsat berish to'g'risida o'z fikrini bildiradi. Ilmiy rahbar kurs ishi talab darajasida bajarilmagan bo'lsa, qabul qilmasligi mumkin.

VII. KURS ISHI HIMOYASI

Belgilangan tartibda yozilgan kurs ishi (kompyuterda bajarilgan holda uning elektron varianti bilan birga) talaba tomonidan rahbarga taqdim etiladi.

Ilmiy rahbar kurs ishini ro'yxatdan o'tgan sanadan boshlab bir hafta ichida ko'rib chiqib, uni talab darajasida bajarilganligiga ishonch bildirgandan so'ng, ishni o'z taqrizi bilan birga kafedraga taqdim etadi.

Kurs ishida qo'pol xato-kamchiliklar bo'lmasa, himoyaga tavsiya etiladi. Talaba ko'rsatilgan xato-kamchiliklarni asoslash yoki to'g'rilash uchun kurs ishi himoyasigacha tayyorlanishi kerak.

Agarda kurs ishida xato-kamchiliklar ko'p bo'lsa, ularni bartaraf etgandan so'ng, himoyaga tavsiya etilishi ko'rsatilgan bo'lsa, u holda xato-kamchiliklar bartaraf etilgandan so'ng, ikkinchi marta yana himoyaga tavsiya etish uchun taqriz yoziladi.

Agarda talaba kurs ishini sababsiz o'z vaqtida topshirmasa, kamchiliklar to'liq bartaraf etilmasa, u holda ilmiy rahbar kurs ishi himoyaga qo'yilmaydi deb yozma xulosa beradi. Kotiba taqriz yozilgan kurs ishini topshirilgan kun bilan ro'yxatdan o'tkazib qo'yishi kerak. Kurs ishlarini ro'yxatga olish kitobida har bir guruhni alohida betga rasmiylashtirish tavsiya etiladi.

Kurs ishini himoya qilish kuni va himoyada qatnashuvchi komissiya tarkibi kafedra majlisida belgilanadi. Kurs ishi himoyasida qatnashuvchi komissiya tarkibi 3-5 ta a'zodan iborat bo'ladi. Kurs ishi himoyasida komissiya tarkibidan kamida 3 ta azo bo'lishi talab etiladi.

Har bir talaba uchun kurs ishi himoyasi 10-15 daqiqa (5-7 daqiqagacha talaba ma'ruzasi, 5-10 daqiqagacha savol-javob) davom etadi. Talaba o'z ma'ruzasida mavzu to'g'risida qisqacha tushuncha berishi, ya'ni mavzuning dolzarbligi, muammosi, xulosa va taklif haqida to'xtalishi zarur. Shuningdek, taqrizda ko'rsatilgan kamchiliklar haqida to'xtalishi kerak.

Himoyadan so'ng, komissiya a'zolari yopiq majlis o'tkazib, talabalarning ishini baholash qarorini qabul qiladi.

Komissiya a'zolari quyidagicha qarorni qabul qilishi mumkin:

- kurs ishini himoya qilganligini bildiruvchi baho qo'yilishi;
- himoyaga kiritilmagan bo'lishi;
- «himoyaga kelmadi» bo'lishi;
- himoyada qoniqarsiz baho olgan bo'lishi;
- qayta himoya qilish uchun muddat berilishi;
- boshqa mavzuda qayta ishlab, himoya qilish tavsiya qilinishi.

Uzrli sabab bilan kurs ishini belgilangan muddatda himoya qilmagan talabalarga dekaning ruxsati bilan, komissiyasining ishi yakunlanishiga qadar, boshqa muddatlarda himoya qilishga ruxsat beriladi.

VIII. KURS ISHINI BAHOLASH

2 baho (0-59 ball, o'tolmadi):

Kurs ishi uchun 2 baho olish (0-59 ball) talabaning mavzuni yoritishda muvaffaqiyatsizligini anglatadi. Mavzuga oid ma'lumotlar yetarlicha yoritilmagan bo'ladi, natijada ishning asosiy g'oyalari va muhim tushunchalari aniq tushunilmaydi. Talaba ish davomida mavzu bilan bog'liq bilimlarni yetarli darajada anglashga muvaffaq bo'lmaydi, bu esa natijada ishi, odatda, qoniqarli emas.

Ishning tuzilishi ham muammoli bo'lishi mumkin: bo'limlar o'rtasida bog'lanish yo'q va izchil struktura mavjud emas. Maqola aksincha, mantiqsizliklardan iborat bo'lib qoladi, chunki fikrlarni tartibga solish yoki ularga rasmiy va izchil yondashish amalga oshmaydi.

Tadqiqot va dalillar jihatidan talaba aniq va ishonchli ma'lumotlardan foydalanmaganini ko'rsatadi. Bunday hollarda, talaba dalillarni iste'mol qilishda, qo'llanishda yoki tahlil qilishda qiyinchiliklarga duch keladi va natijada ishi kuchsiz, asoslangan ma'lumotlarga ega bo'lmaydi. Yozilgan nutq uslubi ham yuqori sifatda emas; ko'plab grammatik va uslubiy xatoliklar mavjud bo'lib, bu mantiqiy tushunishni qiyinlashtiradi.

Himoya paytida talabada ingliz tilida gapirish qobiliyati ancha susayadi; uning nutqi tushunarsiz, ko'plab grammatik va leksik xatolar mavjud. Oddiy fikrlarni ifoda etishda qiyinchiliklar seziladi va har qanday izoh berish jarayoni ko'plab to'xtash va muammolar bilan birga keladi. Og'zaki nutq ravonligi juda

past bo‘lib, bu qiyinchilik bilan ifoda etish va faqat ba'zi parchalarni o‘qish bilan cheklanadi.

3 baho (60-69 ball, qoniqarli):

60-69 ball oralig'ida baholangan ish, talabaning mavzuni yoritishga harakat qilganini, lekin chuqurroq mavzuni kiritishda kamchiliklar borligini ko‘rsatadi. Talaba mavzu bo‘yicha asosiy bilimlarni to‘plasa ham, ushbu bilimlarni chuqur tushunishda yoki har tomonlama tahlil qilishda yetarli bo‘lmaydi. Mavzuning ba'zi jihatlari yuzaki yoritilgan bo‘lib, talabaning potensialidan kam foydalanilgan.

Ishning tarkibi yaxshi darajada bo‘lishiga qaramay, izchil va mantiqiy tuzilishga erishilmagan holatlar ham bo‘lishi mumkin. Bo‘limlar va tushunchalar bir-biriga ulanishda muammolar paydo bo‘lishi mumkin, bu esa o‘quvchiga yozuvni o‘qishda qiyinchilik tug‘diradi.

Dalillar jihatidan talaba ba'zi manbalarni keltirgan bo‘lishi mumkin, ammo ularning kuchliligi va ishonchliligi yetarli darajada emas. To‘g‘ri tadqiqot olib borishda qiyinchiliklarga olib keladi, shuningdek, o‘quvchining qiziqishini ushlab turish va ishning kuchli tomonlarini namoyish qilish imkoniyatini cheklaydi.

Yozma nutq uslubi maqbul bo‘lishiga qaramay, ba'zi xatolar mavjud, bu esa ishning umumiy sifatiga ta'sir qiladi. Himoya vaqtida nutqning ravonligi qoniqarli, lekin ba'zi grammatik va leksik xatolar natijasida taassurotga salbiy ta'sir ko‘rsatmoqda. Talabaning fikrlarni tarqatishda o‘zini erkin his qilishi uchun bir necha savollar yoki o‘yinchilar bilan suhbat zarur. Og‘zaki nutqdagi ravonlik ba'zi holatlarda to‘xtashlar yoki zaruriy talaffuzlar bo‘lishi mumkin, bu esa ularning izchil va aniq ravishda ifoda etishi uchun qiyinchiliklar tug‘dirishi mumkin. Bunda, fikrlarni tez va samarali tarzda ifoda etish, tushunchalarni izchil ravishda talqin qilishda ba'zi muammolar paydo bo‘ladi.

4 baho (70-89 ball, yaxshi):

70-89 ball oralig'ida baholangan ish, talabaning mavzuni aniq va to‘g‘ri yoritganini ko‘rsatadi, chunki u tahlil qilish va muhokama qilish uchun zarur joylarni ham o‘z ichiga olgan. Uzoq muddat davomida o‘rganilgan bilimlarni chuqur anglash imkoniyatiga erishgan talaba, ayrim g‘oyalarni yoritishda yetarli darajada kuchli va ishonchli dalillar bilan ish olib boradi.

Ishning tuzilishi ham mantiqiy va izchil, har bir bo‘lim bir-biriga bog‘lanadi va bir-birining taklifi sifatida ko‘rinadi. Bu esa o‘quvchingizga osonlik bilan yozuvni o‘qish va tushunishga yordam beradi, shuningdek, o‘z fikrlarini o‘rganishni osonlashtiradi.

Talaba istalgan darajadagi dalillarni keltirishda kuchli va ishonchli manbalardan foydalangan. Tadqiqotning sifatli natijalari talabaning mavzuni

o'zlashtirishga qaratilgan tajribalari va izlanishlari haqida aytib beradi. Bunda, ishonchli manbalardan foydalangan holda, ishi kuchli va asoslangan yondashuvni o'z ichiga oladi.

Yozma nutq uslubi juda yaxshi tashkil etilgan; umumiy xatoliklar minimal va ochiq fikrlarni ifoda etish qobiliyati yaxshi. Talaba yozma nutq uslubida aniq va izchil ravishda yaratilgan bo'lib, o'quvchilar uchun tushunarli va qiziqarli.

Himoya paytida talabaning ingliz tilida gapirish ko'nikmalari ajralib turadi. Nutq aniq va ravon ifoda etiladi, talaba o'z fikrlarini tushunarli tarzda etkazadi. Kamdan-kam hollarda xatoliklar yuzaga keladi, til boyligi va ifoda qobiliyati ishonchli. Fikrlar o'rtasida kuchli bog'lanish va izchillik mavjud, bu esa tinglovchilarga talabaning ifodalaridan to'liq foydalanish imkoniyatini beradi.

Og'zaki nutq ravonligi ham yuqori darajada; talaba nutqi tez va oqilona ifoda etiladi, bu esa ularning fikrlarini tushunarli va ravon tarzda tushuntirishda yordam beradi. Fikrlarni aniq va izchil ifodalash, o'zaro muloqot jarayonida alohida o'rinda turadi. O'quvchining nutqiy ko'nikmalari, shuningdek, muhokama qilish qobiliyati ham yuqori darajada ekanligini ko'rsatadi.

5 baho (90-100 ball, a'lo):

Kurs ishini 90-100 ball oralig'ida baholash, talabadan yuqori sifatli ma'lumotlar va mukammal tahlilni anglatadi. Mavzu to'liq va mukammal yoritilgan bo'ladi, bu esa talabaga chuqur va atroflicha tahlil qilish imkonini beradi. O'qituvchi talabadan nimalarni kutgani to'g'risida o'z fikrlarini shakllantirib, ma'lumotlar keltirib, muhokama jarayonlarini samarali olib borishga qodir.

Tuzilma mantiqiy va izchil bo'lishi sababli, har bir bo'lim aniq birlik tuzadi va talabalarga ishni o'qish va tushunishni osonlashtiradi. Ushbu izchillik fikrlarni oson anglash imkoniyatini beradi va o'rganilgan bilimlarni shakllantirishda katta yordam beradi.

Talaba har tomonlama puxta va ishonchli manbalardan foydalanib, kuchli dalillar keltiradi. U tadqiqotlarida keng qamrovli yondashuvni ko'rsatadi, bu esa ishni har tomonlama ishonchli va qo'llab-quvvatlashga yordam beradi. O'zining bilimlari va o'rganilgan material asosida yozilgan ishida to'g'ri dalillar keltiriladi, bu esa o'zi taqdim etayotgan ma'lumotlarning ishonchligini oshiradi.

Yozma nutq uslubi talabaning professional tomonidan ishlab chiqilgan darajasini ko'rsatadi; u tez va aniq fikrlarni muntazam ravishda ifoda etadi, stilistik va grammatik xatolar deyarli yo'q. Bu esa o'quvchilar uchun juda qiziqarli va tushunarli qilib yozilgan ishning sifati yuqori bo'lishini ta'minlaydi. Talabaning o'z uslubini namoyish etishi va zamonaviy yondashuvlarni qo'llashi, uning mustaqil fikr va ijodiy yondashuviga yo'l ochadi.

Himoya vaqtida, talabaning nutqi aniq, ravon va juda tushunarli bo'lib, fikrlarni ifoda etishda hech qanday qiyinchilik yoki to'xtashlar bo'lmaydi. Talaba o'z fikrlarini oson va ravon olib borish orqali tinglovchilarga o'z g'oyalarini tushunarli tarzda bayon qilish imkoniyatini yaratadi.

Bundan tashqari, talaba o'z nutqiga zaruriy bo'lishi mumkin bo'lgan barcha ko'rsatmalarni kiritadi hamda muhokamalarda qatnashishda faol ishtirok etadi. Bu esa o'quvchining notiqlik mahorati va tilni qo'llash tajribasini kuchaytiradi. Og'zaki nutq ravonligi o'ta yuqori, nutqda qatnashchilar bilan o'zaro aloqa qilish jarayonida hech qanday muammolar paydo bo'lmaydi. Fikrlar kuchli bog'langan holda keltiriladi va talaba izchil, aniqlik bilan ish olib boradi.

Bunday mezonlar talabalarning ishini yanada sifatli baholashga yordam beradi, natijada o'z bilimi, ko'nikmalari va ifoda etish usullarini san'at darajasida rivojlantirish bilan qisqa vaqtda hissa qo'shishga imkon beradi. Talabalar uchun buning natijasida mustaqil o'rganish jarayonini rivojlantirishga va akademik muvaffaqiyatga erishishga yordam beradi.

Natijada, bu baholash mezonlari, ham yozma, ham og'zaki ko'nikmalarni birga baholagan holda talabalarning har tomonlama rivojlantirish imkonini beradi, bu esa ularni kelgusidagi professional faoliyatlariga tayyorlashda muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar va talabalar uchun bu juda samarali vosita bo'lib, o'rganish va o'zaro munosabatlarni kuchaytirishga yordam beradi.

Baholash tizimlarini qiyosiy taqqoslash

JADVALI

Mavzuni o'zlashtirish darajasi	Foizda	Reyting	Baho
A+	95 - 100	a'lo	5
A	90-94		
B+	85-89	juda yaxshi	4
B	80-84		
C+	75-79		
C	70-74	yaxshi	
D+	65-69	qoniqarli	3
D	60-64		
F	59 va undan past	topshirmadi	2

“XALQARO HUQUQ” FANIDAN

KURS ISHI MAVZULARI

Xalqaro ommaviy huquq va xalqaro xususiy huquq qiyosiy tahlil.
Xalqaro huquq va davlatlarning milliy huquqi tizimida tutgan o' rni.
Xalqaro huquq ilmi shakllanishi va rivojlanishining asosiy bosqichlari bo' linish prinsiplari.
O'zbekistonda xalqaro huquq ilmining rivojlanishi.
Hard law va Soft law.
Davlat xalqaro huquqning asosiy subyekt sifatida.
Konstitutiv va deklarativ nazariyalar.
Tobar va Estrada doktrinalari.
Davlat mulkiga nisbatan huquqiy vorislik.
Xalqaro shartnomalarga nisbatan davlatlarning huquqiy vorisligi.
Fuqarolikning xalqaro-huquqiy jihatlarida aks etishi.
O'zbekiston Respublikasida fuqarolik ta' moyillari.
O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalarga qo' shilishi.
Xalqaro hukumatlararo va xalqaro nonhukumat tashkilotlar.
O'zbekiston Respublikasining xalqaro tashkilotlarda a' zoligi va ishtiroki.
BMTva O'zbekiston Respublikasining xalqaro hamkorlik aloqalarini o' rnatilishi.
Xalqaro konferensiyalar huququqiy no' rmalarni joriy etilishi.
Xalqaro huquqda javobgarlik.
Diplomatik va konsullik huquqi.
Xalqaro xavfsizlik huquqi.

RENESSANS TA'LIM UNIVERSITETI

“Ijtimoiy – siyosiy fanlar” kafedrasi
“Xalqaro huquq”fanidan

MAVZU: Huquqiy xulq atvor

KURS ISHI

Talaba: S.Bo‘riyev
Guruh: 42-23- guruh talabasi
Ilmiy rahbar: Z.Xidirov
yu.f.n.dots. v.b.

Toshkent – 2024

Mavzu : Huquqiy xulq atvor

Reja:

Kirish qismi: (Huquq va kishilarning xatti – harakati).

Asosiy qisim:

Huquqiy xulq – atvor tushunchasi va uning ijtimoiy ahamiyati.

1) Huquqiy xulq atvor turlari va tuzilishi.

2) Shaxsning ijtimoiylashuviga ta'sir etuvchi omillar.

3) Qonunga itoatkor shaxsni shakllantirish masalasi – davr talabi.

Xulosa va takliflar

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

Ilovalar

Mundarija.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risidagi 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-son Farmoni.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси Олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида” 2019 йил 8 октябрдаги ПФ-5847-сон Фармони.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Илм-фанни 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида»ги 2020 йил 29 октябрь, ПФ-6097-сон Фармони.
4. Давлат ва ҳуқуқ назарияси. Дарслик. Т. 2001й.
5. Корельский В.М., Перевалов В.Д.. Теория государства и права. Норма – Инфра.М., 1998.
6. Исломов З.М. Общество. Государство. Право. Т.: Адолат. 2002.
7. Марченко М.Н. Теория государства и права. М.: 000 «ТК Велби», 2002. 640 с.
8. Оксамитный В.В. Правомерное поведение личности. Киев, 1985г.
9. <https://www.lancaster.ac.uk/>
10. <https://www.oru.se/>
11. <https://www.nottingham.ac.uk/>
12. <https://www.helsinki.fi/>
13. <https://www.universityofcalifornia.edu/>

